

Nr 128.

Av herr **Vougt** och fröken **Hesselgren**, om anslag för undervisning i norska och danska språken vid högre läroanstalter.

Med anledning av en vid 1930 års riksdag inom första kammaren väckt motion (I: 58) beslöt riksdagen att för undervisningen i norska och danska språken vid högre läroanstalter för budgetåret 1930/31 bevilja ett anslag av 3,000 kronor att utgå med 1,500 kronor åt vardera undervisningsgrenen, under förutsättning att undervisningen meddelades av respektive dansk eller norsk lektor vid Stockholms högskola. Sedan skolöverstyrelsen förklarat, att dylik undervisning alltfört vore behöflig, anvisade riksdagen för ändamålet samma belopp för budgetåren 1931/32 och 1932/33. I samband med de besparingsåtgärder, som vidtogos av 1933 års riksdag, indrogs anslaget från och med budgetåret 1933/34 och har sedermera ej återupptagits. Sedan förbättrade statsfinansiella förhållanden nu inträtt synes det vara önskvärt att frågan om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål ånyo upptages.

Som i ovannämnda motion framhålles hava de ursprungliga åtgärderna för införande av en sådan undervisning varom här är fråga vidtagits från svenska föreningen Nordens sida. Föreningen har tagit till sin uppgift att i samverkan med motsvarande föreningar i de övriga nordiska länderna söka främja nordiskt samförstånd, nordisk orientering och nordiskt samarbete. Ett viktigt led i arbetet för fyllande av denna betydelsefulla uppgift utgör strävandet att bibringa svensk ungdom en vidgad och fördjupad kännedom om våra skandinaviska grannländers språk och litteratur. Detta syfte kan näppeligen på något bättre sätt tillgodoses än genom anlitan av infödda lärare. På grund därav har föreningen alltsedan år 1928 anskaffat medel för anställande i Sverige av en norsk lektor, och det har lyckats föreningen att från och med år 1930 — med undantag av höstterminen 1936 — bereda medel jämväl för anställande av en lektor i danska språket och litteraturen.

Nämnda lärare äro formellt anställda som lektorer vid Stockholms högskola, men deras högskoletjänstgöring är olika terminer förlagd alternerande även till Göteborgs högskola och Lunds universitet, vid vilka läroanstalter norska och danska lektorat eljest saknas. Den större delen av lektorernas tjänstgöringsskyldighet är emellertid förlagd till seminarierna, folkhögskolorna och de högre skolorna i landet. Lektorerna verka där som språkassistenter, varvid inte blott elementär undervisning i norska och danska språken meddelas, utan också föredrag hållas över ämnen rörande de respektive ländernas kultur, speciellt språk och litteratur. Det bistånd, som skolornas lärare erhållit av föreningens lektorer, har överallt mottagits med stor tacksamhet. Uppenbarligen möter det på många håll svårigheter för lärarna att beträffande undervisning i danska och norska språken och litteraturen

tillämpa föreskrivna undervisningsplaner, därest inte biträde erhålles av infödda lärare i dessa ämnen, ett förhållande, som ock av skolöverstyrelsen tidigare påpekat. Inte minst från seminariernas sida har framhållits vikten av att de blivande lärarna under sin utbildning komma i nära kontakt med grannländernas språk och litteratur.

Under den tid, som statsbidrag till lektorernas verksamhet som undervisningsassistenter utgick, ordnades största delen av denna undervisning av skolöverstyrelsen och var förlagd till under skolöverstyrelsens överinseende stående läroanstalter. Mot bidraget av statsmedel, 1,500 kronor för varje assistent, bestreds nämligen av vardera lektorn undervisning vid ifrågavarande läroanstalter, motsvarande 300 timmar per läsår. Närmare bestämmelser angående undervisningens ordnande meddelades av Kungl. Maj:t, utfärdade i nådigt brev till statskontoret den 20 juni 1930.

Även sedan statsbidraget indragits, har föreningen Norden sökt uppehålla lektorernas assistentverksamhet, men har föreningen måst förskaffa sig mot det indragna statsbidraget svarande inkomster genom avgifter från skolor, vilka begagnat sig av lektorernas undervisning. Med hänsyn till kostnaderna för resor och dagtraktamenten, som efter statsbidragets indragning måst bekostas av föreningen Norden, ha emellertid de områden, inom vilka lektorerna varit verksamma, måst starkt begränsas. Lektorernas assistentverksamhet har även efter statsbidragets indragning ordnats i nära samverkan med skolöverstyrelsen.

Då statsmakterna tidigare varit av den uppfattningen, att det i viss mening är ett samhällsintresse, att denna undervisning kommer till stånd, synes det som om statsmakterna nu, sedan gynnsammare ekonomiska förhållanden inträtt och således den orsak fallit bort, som vållade anslagets indragning, ånyo böra anvisa anslag av allmänna medel som bidrag till den fortsatta verksamheten. Genom erhållande av statsbidrag vinnes också den förmånen, att assistenterna utöver sin avlöning i viss utsträckning uppbära reseersättning och dagtraktamenten av staten, varigenom en bättre planläggning av assistenternas verksamhet kan åstadkommas och denna kan utsträckas över hela landet.

Under återopande av det ovan anförda och i förvisning om att det arbete, som av föreningen Norden på berörda område igångsatts, är av den betydelse, att det förtjänar statsmakternas ekonomiska stöd, tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för undervisning i norska och danska språken vid högre läroanstalter för budgetåret 1937—38 bevilja ett extra anslag å 3,000 kronor att utgå med 1,500 kronor åt vardera undervisningsgrenen — allt under förutsättning att undervisningen meddelas av respektive norsk eller dansk lektor vid Stockholms högskola.

Stockholm den 22 januari 1937.

Allan Vougt.

Kerstin Hesselgren.